

1. KROTKOŚĆ (91) sb f

krót- (10), krot- (1); -ó- : -o- *Mącz* (2 : 1). ◇ *drugie o jasne*.

sg *N* krótkość (13). ◇ *G* krótkości (20). ◇ *D* krótkości (20). ◇ *A* krótkość (24). ◇ *I* krótkością (6).
◇ *L* krótkości (8).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

1. *Krótkotrwałość; brevitās, compendium, exiguitās Cn [czego] (40) : RejWiz A6; RejPos 192v; Duch ś. łodkość czyni z gorzkości/ gdy myśl obraca ná bogatą zapłatę y ná krotkość y koniec ćierpienia. SkarKaz 639a.*

Wyrażenia: »krotkość czasu (a. czasow)« (7): RejPs 149, 198v; BibRadz II 143d marg; RejAp 199v; RejPos 316v; Ale rádżę káždemu/ vważywłzy ty włzytki rzeczy/ thákże y krotkość czáfu łwego/ áby go łobie dobrowolnie nie płował. RejZwierc 155v; MycPrz II Cv.

»prze krotkość czasu« = z braku czasu (5): WujNT 293; CLá/ Mytá/ Mołtowé/ Grobelné/ źiemłkie y wodné/ iż tu prze krótkość czáfu łkończoné bydź nie mogły/ ná inny Séym przekładamy SarnStat 400, 416, 1013, 1019.

»w krótkości czasu« = w krótkim czasie, wkrótce (1): bo w krotkości czáfu/ przyidzie pewny koniec tákowego kwáfu. ArtKanc Kv.

»krotkość dni(ow) [czyich]« = krótkość życia (3): Prorok przed panem wyznawa krotkołcz dni łwoich a prołi o ratunk RejPs 134v, Ff4v; LatHar 168.

»krotkość wieku [czyjego]« (2): RejRozpr K2v; STefánus dzyewiáty Kályneńłki Opát/ był ná Papięłtwie czterzy miełiace/ dla krotkości wieku iego nie máłz o nim co piłác BielKron 177.

»krotkość żywota [czyjego]« = vitae brevitās Modrz [szyk 16 : 1] (17): RejPs 58v [2 r.], 60, 134, Ff2v; LubPs ff2; Wypiluiie nędżę y krotkołć żywotá człowieczego. BibRadz Iob 14 arg, Ps 90 arg; RejPos 60; RejZwierc B2v, 155v; Krotkość tedy náłżego nędznego zywołá: ma ná łtrách śmierci vsmierzác. BiałKaz B4v, B4; ModrzBaz 8; SkarŻyw [223]; ZapKościę 1581/23; O krotkości y niepewności ná łwiecie żywotá człowieczego. SzarżRyt A.

Szereg: »krotkość abo długość« (1): á włżákże nie mamy łobie łzácowác krotkołci abo długolci czáfu. BibRadz II 143d marg.

Personifikacja (1):

Wyrażenie: »krotkość czasu« (1): Ze włłęgo łie krotkołć czáfu łmieie RejRozpr K4.

a. O człowieku (prawdopodobnie z elipsą wyrazu „panowanie” (1) : IAn dzyewięłnałty był Papięłzem pięć miełiace/ dla iego krotkości nie máłz o nim co piłác. BielKron 176.

2. *Zwięzłość, lapidarność; breuiloquentia Calep; brevitās, contractio in oratione, compendium Cn (46) : Obyczáymi łtárými łtoi rzeczpołpolita Rzymłka/ y mężmi: który wierłz (mówi Cicero) y krótkośćiá/ y prawdą zda łye iákoby z orákulum był wyrzeczón KochWr 26; [Modłitwa Pańłka] iż bárzo wiele inłżych modłitw przechodźi/ godnołciá/ krotkołciá/ y pożytkiem. LatHar 5, +4v, 6, 508.*

krotkość czego (4): ále mi krotkość tych kłsiąg niedopułci/ ábych y tych Doktorow/ ktorzy przed trzemilty łat łwiátobliwie żyłi/ na ty łprołne czáłow náłżych kácerłtwá przywołdził. SkarŻyw 203. Cf Wyrażenie.

krotkość w czym (1): Breuiloquentia – Krotkołcz w mowie. Calep 139a.

Fraza: »folgując, iż się musi folgować, dogadzając krotkości« [szyk zmienny] (15 : 1 : 1): Ieſt piſano w Alkoranie w kłięgach Tureckich wiele dziwow ſmieſznych/ ktore ná ten czás opuſzczám folgując krotkości *BielKron* 165v, 116v, 121, 247, 459; *CzechRozm* 267v; *PaprUp* C4; wſzákże/ iż ſię muſi krotkości folgować/ prze niedoſtátek/ wydrukowánia/ tedy rzecz tę krotko kilką tylko ſwiádectw iáſnych z ſłowá Bożego pokazę *CzechEp* 123, 117, 160, 261, 289; *OrzJan* 23, 84; *WujNT przedm* 18; ktorych [przykładów] ia/ folgując krotkości/ nie wſpominám *WysKaz* X2v; *SarnStat* 1262.

Wyrażenie: »krotkość ſłow« = *mało ſłow* (3): Iezu ienżes pod krotkością ſłow doſtateczny modlenia ſpoſob wſtawił. *TarDuch* B 3v; *RejPos* 48; DObry obywatel krotkością ſłow oznáczony/ ináczey być názwan niemoże/ iedno dobrym mężem y Rzeczypoſpolithey potrzebnym. *Phil* B.

Wyrażenia przyimkowe: »dla krotkości« (13): *KłosAlg* F2v; *Mącz* 47d; A teź dla krotkości wſzyſtkiego tu wſpominác niepotrzebá. *WujJud* 44; *WujNT* 341; *PaxLiz* A2v.

~*Zwrot:* »dla krotkości opuszczać (a. opuſcić)« [szyk zmienny] (8): Ieſt wiele inſzych iego nauk pożytecznych ku obyczaiom ludzłkim ktore tu dla krotkoſci ſá opuſzczone. *BielŻyw* 21, 34, 100, 120; ktore ſie im rzeczy przygadzały w płynieniu/ opuſzczám dla krotkości. *BielKron* 460v; *WujJud* 62v, 149v, 183v. ~

»prze krotkość« (1): á niektore teź [modlitwy]/ prze krotkość/ niemáło rzeczy tym czáſom potrzebnych nie dołożyły *LatHar* +5.

»w krotkości« = *krotko, zwięźle, po krótce* (5): chcę to w krotkości pokázác zwiela dzieiow koſcielnych máło co wybierájąc *SkarJedn* 122, A8, 167, 317; *SkarŻyw* 357.

3. *Mała ilość* (1) : Paucitas, Máłość/ Niedoſtátek/ Krótkość *Mącz* 284d.

4. *Ograniczenie praw* (1) : Item Czo ſzie ſhrankw a placzw dothicze then kazdemv ſznych bandzye vkazan drugi albo trzeci dzyen przed bithwa yuz polozona thak aby każdy ſznych vyedzyal gdye vdzielan bandzye A tham gdye ſzye zadna krotkoſcz zadney ſtroney na then czáſz ſtaczy nyema *MetrKor* 26/62v.

5. *Kres, koniec* (1) : [Aleksander] Znáiác ſmierć ſwoię/ kazał ſie wynieſć ná wyſokie mieyſce [...] ſam nie płácząc áni záłoſciw będąc/ poznał czás y krotkość wieku przyſć wedłóg wieſzczkow obietnic. *BielKron* 126v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : *Mącz* 27a; Brevitas, Krotkoſc. *Calep* 139a.